

Choroba refluksowa to nie tylko zgaga. Jak poprawić efekty terapii działając miejscowo w przełyku

Grażyna Rydzewska

Klinika Gastroenterologii PIM MSWiA

Warszawa

Choroba refluksowa - GERD

(GastroEsophageal Reflux Disease)

Refluks

- Zwrotne zarzucanie treści, w tym wypadku żołądkowej do przełyku, ze wszystkimi tego konsekwencjami
- Bywa fizjologiczny

Choroba refluksowa GERD

- Powtarzające się dolegliwości 1-2 razy w tygodniu - z częstością wpływającą niekorzystnie na jakość życia pacjenta i/lub uszkadzają błonę śluzową przełyku.
- **Dolegliwości bólowe powstają na poziomie przełyku** w wyniku: podrażnienia/uszkodzenia błony śluzowej przełyku cofającą się kwaśną treścią z żołądka a w przypadku refluksu niekwaśnego cofaniem się żółci

Kto choruje na chorobę refluksową

- W krajach rozwiniętych przemysłowo (Europa, Ameryka Północna): **15-22%** populacji osób dorosłych
- Polska: około **20%** populacji osób dorosłych
- Występowanie GERD zwiększyło się **dziesięciokrotnie** w latach 1970- 1995 i nadal rośnie.

Jakie są podstawowe objawy choroby refluksowej?

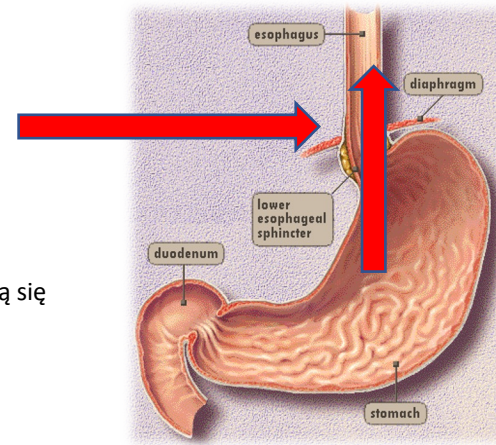
Objawy przełykowe:

Ból, pieczenie w klatce piersiowej na poziomie przełyku, zgaga

Regurgitacja – cofanie się treści pokarmowej do przełyku, uczucie kwasu w ustach, odbijanie - **Regurgitacje charakteryzują się większą specyficznością w rozpoznawaniu GERD niż zgaga**

Trudności lub ból przy połykaniu

Objawy pozaprzętkowe – np. laryngologiczne – kaszel, suchość w gardle;

Czynniki ryzyka i leki predysponujące do wystąpienia refluksu

Tabela 1. Czynniki ryzyka wystąpienia choroby refluksowej przełyku (GERD)

Czynnik	Wpływ na GERD
nadwaga, otyłość	+
czynniki genetyczne	+
niski status socjoekonomiczny	+
palenie tytoniu	+
dieta bogatotłuszczowa	+
kawa	-
napoje gazowane	+
alkohol	+/-
aktywność fizyczna	+/-

Tabela 4. Leki wpływające na składowe patofizjologiczne choroby refluksowej przełyku

Leki obniżające ciśnienie w obrębie LES

- leki przeciwdepresyjne: amitryptylina, doksepina, imipramina
- leki antycholinergiczne: prometazyna, prochlorperazyna
- leki stosowane w leczeniu astmy: β_2 -mimetyki, teofilina
- leki sedatywne i uspokajające: diazepam, temazepam

Leki indukujące zmiany zapalne błony śluzowej

- bisfosfoniany: alendronian
- preparaty potasu
- preparaty żelaza
- antybiotyki: doksycyklina, tetracyklina
- niesteroidowe leki przeciwzapalne

Leki powodujące zwolnienie perystaltyki żołądka i wzrost produkcji kwasu solnego

- blokery kanału wapniowego: nifedypina, werapamil, diltiazem
- β -blokery: nadolol
- narkotyczne leki przeciwbólowe: morfina, oksykodon

Anita Gąsiorowska¹, Maria Janiak², Dorota Waśko-Czopnik³, Barbara Skrzydło-Radomańska⁴, Jarosław Drobnik⁵, Agnieszka Mastalerz-Migas⁶, Grażyna Rydzewska^{7,8}

¹Klinika Gastroenterologii, Uniwersytet Medyczny w Łodzi

²Katedra i Klinika Gastroenterologii, Gdański Uniwersytet Medyczny

³Katedra i Klinika Gastroenterologii i Hepatologii, Uniwersytet Medyczny we Wrocławiu

⁴Katedra i Klinika Gastroenterologii z Pracownią Endoskopową, Uniwersytet Medyczny w Lublinie

⁵Zakład Gerontologii, Katedra Zdrowia Publicznego, Uniwersytet Medyczny we Wrocławiu

⁶Katedra i Zakład Medycyny Rodzinnej, Uniwersytet Medyczny we Wrocławiu

⁷Klinika Chorób Wewnętrznych i Gastroenterologii z Pododdziałem Leczenia Nieswoistych Chorób Zapalnych Jelit, Centralny Szpital

Kliniczny MSWiA w Warszawie

⁸Wydział Lekarski i Nauk o Zdrowiu, Uniwersytet Jana Kochanowskiego, Kielce

Postępowanie u pacjentów z objawami choroby refluksowej przełyku – rekomendacje dla lekarzy rodzinnych

Dokument opracowany pod patronatem Polskiego Towarzystwa Medycyny Rodzinnej

- LEKARZ POZ 3-4/2019 -

Diagnostic and therapeutic management in gastroesophageal reflux disease: consensus of the Polish Society of Gastroenterology

Agnieszka K. Świdnicka-Siergiejko¹, Tomasz Marek², Dorota Waśko-Czopnik³, Anita Gąsiorowska⁴, Barbara Skrzydło-Radomańska⁵, Maria Janiak⁶, Jarosław Reguła^{7,8}, Grażyna Rydzewska⁹, Grzegorz Wallner¹⁰, Andrzej Dąbrowski¹

POLISH ARCHIVES OF INTERNAL MEDICINE 2022; 132 (2)

Wytyczne: PTG; Amerykańskie ANMS Europejskie ESNM; Dla lekarzy rodzinnych POZ

ESNM/ANMS consensus paper: Diagnosis and management of refractory gastro-esophageal reflux disease

Frank Zerbib¹ | Albert J. Bredenoord² | Ronnie Fass³ | Peter J. Kahrilas⁴ | Sabine Roman⁵ | Edoardo Savarino⁶ | Daniel Sifrim⁷ | Michael Vaezi⁸ | Rena Yadlapati⁹ | C.Prakash Gyawali¹⁰

Neurogastroenterology & Motility. 2020;00:e14075.

<https://doi.org/10.1111/nmo.14075>

GERD

Zespoły
przełykowe

Objawowe:

Typowe objawy GERD
Refluksowy ból w klatce
piersiowej

Z uszkodzeniem przełyku:

Zapalenie przełyku
Zwężenie przełyku
Przełyk Barretta
Adenocarcinoma przełyku

Zespoły
pozaprzełykowe

Ustalona zależność:

Zespół kaszlu refluksowego
Refluksowe zapalenie krtani
Zespół astmy refluksowej
Zespół nadżerek zębowych

Proponowana zależność:

Zapalenie gardła
Zapalenie zatok
Nawracające zapalenie ucha
środkowego
Idiopatyczne włóknienie płuc

Czułość i specyficzność objawów pozaprzełykowych jest stosunkowo niska w przypadku nieobecności objawów typowych

Nie ma konieczności wykonywania gastrokopii przy objawach typowych i braku objawów alarmowych

Czułość testu z PPI jest około 71-78% a specyficzność około 44-54%

Nie zaleca się rutynowo wykonywania testu z PPI, nawet w przypadku objawów pozaprzełykowych, prowadzi to nadmiernego rozpoznania GERD i nadużywania PPI

Wskazania do gastroskopii przy podejrzeniu GERD

- Objawy alarmowe
  - Dysfagia i odynofagia
  - Niezamierzona utrata masy ciała powyżej 5%
  - Objawy krwawienia z GOPP
  - Niedokrwistość
  - Guz w nadbrzuszu, zwężenia i owrzodzenia w badaniach obrazowych
  - Przetrwale wymioty (7-10 dni)
- GERD oporny na leczenie
- Skrining w kierunku przełyku Barretta u mężczyzn po 50 roku życia z długotrwałymi objawami GERD
- Przed planowaną operacją antyrefluksową

Wskazania do wykonania pH-metrii z impedancją

- GERD oporny na leczenie
- Nietypowe objawy GERD
- Przed planowaną operacją antyrefluksową

Zasady leczenia GERD

- ▶ Zmiana stylu życia, utrata wagi ciała 10%, dieta
- ▶ Leczenie farmakologiczne, w tym:
  - Leki buforujące/zmniejszające kwaśne wydzielanie w żołądku
    - Alkalia, alginiany
    - H₂-blokery
    - PPI
  - Preparaty działające miejscowo osłonowo i gojąco na śluzówkę przełyku:
    - **np. siarczan chondroityny (HS)+ kwas hialuronowy (HA)+ poloxamer 407**
  - Leki przyspieszające opróżnianie żołądka – gdy rozpoznaje się dyspepsję która nakłada się na GERD – prokinetyki np. itopride
- ▶ Leczenie zabiegowe (endoskopowe i chirurgiczne)

Leczenie GERD – objawy typowe

Typowe objawy choroby refluksowej przełyku
(np. ból, pieczenie, zgaga, regurgitacja - zarczanie do przełyku)

Wiek powyżej 40-45 lat.

Objawy alarmowe (przynajmniej 1) np.:

- Utrata masy ciała
- Niedokrwistość
- Zaburzenia połykania
- Uporczywe wymioty

Gastroskopia (GFS)

Po wyniku decyzja
o sposobie dalszego leczenia

Wiek poniżej 40-45 lat.

Bez objawów alarmowych.

Lekarz może rozpocząć leczenie bez gastroskopii (GFS)

Objawy uciążliwe:

IPP 1 x 1 przez 4-8 tyg.

Objawy epizodyczne:

- siarczan chondroityny (CS) z kwasem hialuronowym (HA) + poloxamer 407
- alginiany
- H₂ blokery (np. ranitydyna)

Poprawa

- Najmniejsza skuteczna dawka IPP
- Terapia przerywana IPP
- Odstawic IPP

Brak poprawy

IPP 2 x 1 lub zmiana na inny IPP. Plus terapia dodana: siarczan chondroityny (CS) z kwasem hialuronowym (HA) + poloxamer 407, alginiany, prokinetyk.
Czas leczenia 12 tyg

Brak poprawy

Gastroskopia (GFS) +/- biopsja

NERD, EE C/D, przełyk Barretta

Przewlekłe leczenie IPP

Poprawa

Leczenie podtrzymujące

- Najmniejsza skuteczna dawka IPP
- Terapia przerywana IPP
- Odstawic IPP

Leczenie GERD – objawy pozaprzęłykowe

Przewlekły kaszel, przewlekła chrypka, zapalenie krtani,
astma, brak objawów alarmujących

OBJAWY GERD?

Badanie RTG płuc

Konsultacje specjalistyczne:

- Alergolog
- Pulmonolog
- Laryngolog
- Gastroenterolog

Wykluczenie innych przyczyn
Potwierdzenie refluksu
jako przyczyny objawów

Dieta, IPP 2 x 1 przez 8-12 dni (najmniejsza skuteczna dawka IPP lub odstawić IPP plus alginiany i/lub siarczan chondroityny (CS) z kwasem hialuronowym (HA) + poloxamer 407, prokinetyk.

OTOLARYNGOL POL 2019; 73 (6): 0.5604/01.3001.0013.5776

Rola doustnego preparatu kwasu hialuronowego i siarczanu chondroityny w leczeniu pacjentów z refluksem krtaniowo-gardłowym

The role of oral formulation of hyaluronic acid and chondroitin sulphate for the treatment of the patients with laryngopharyngeal reflux

Jolanta Chmielecka-Rutkowska¹, Bartłomiej Tomasił², Wioletta Pietruszewska¹

¹Katedra Otolaryngologii, Klinika Otolaryngologii, Onkologii Głowy i Szyi, Uniwersytet Medyczny w Łodzi
²Katedra Pediatrii, Zakład Biostatystyki i Medycyny Translacyjnej, Uniwersytet Medyczny w Łodzi

ZMIENNE	PRZED LECZENIEM (MEDIANA 25-75%)	PO LECZENIU Esoxx One (MEDIANA 25-75%)	POPRAWA (N)	P
chrypka	4 (3-4)	2 (1-2)	39	<0,001
chrząkanie	4 (4-4)	2 (2-3)	40	<0,001
śluz w gardle	3 (3-4)	2 (2-3)	29	<0,001
dysfagia	1 (1-2)	1 (2-3)	17	<0,001
kaszel po jedzeniu/położeniu się	4 (3-4)	2 (2-3)	37	<0,001
duszność	0 (0-0)	0 (0-0)	1	0,317
kaszel dokuczliwy	3 (3-4)	1 (1-2)	42	<0,001
uczucie przeszkody w gardle	3 (2-3)	1 (1-2)	42	<0,001
zgaga, uczucie kwasu w gardle	0 (0-1)	0 (0-0)	3	0,109
łączy RSI	22 (22-24)	13 (12-15)	51	<0,001

Esoxx One

- **Naturalny wyrób medyczny** (cel nie jest osiągnięty na drodze reakcji chemicznej) do terapii refluksu krtaniowo-gardłowego
- Preparat barierowy - **działa w przełyku tworząc barierę ochronną**
- Miejscowe leczenie/wspomaganie leczenia objawów refluksu żołądkowo-przełykowego nawet w przypadku refluksu opornego na leczenie

kwasy hialuronowe (HA)

- elastyczny
- wiskotyczny
- działa protekcyjnie
- przyspiesza gojenie

siarczan chondroityny (CS)

- wydzielany przez kom. okładzinowe
- **zapobiega uszkodzeniom**

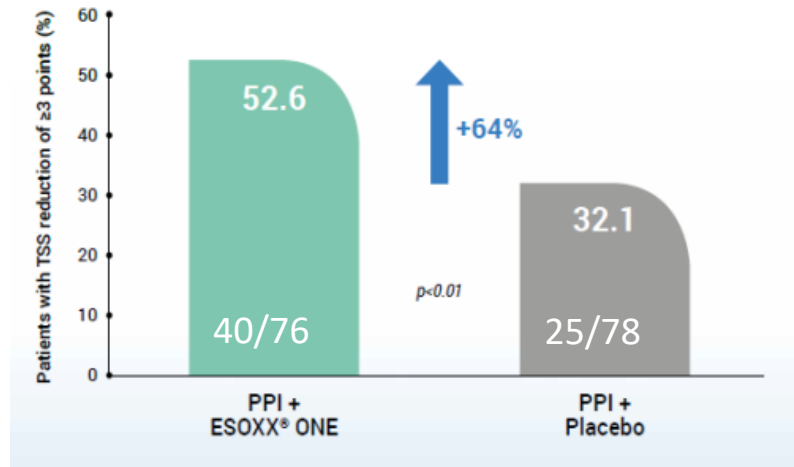
Poloxamer 407

- nośnik adhezyjny
- termoodwracalny
- Bufor, tarcza ochronna
- kompleksy z HA/CA

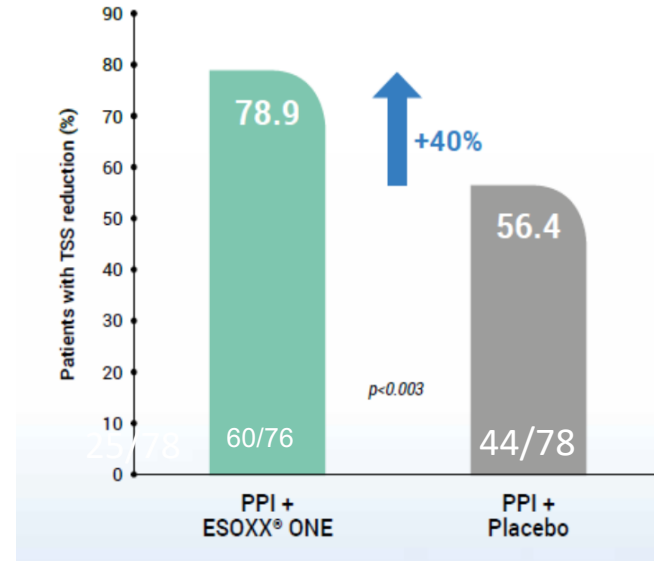
ESOXX ONE - ISTOTNIE ZWIĘKSZA SKUTECZNOŚĆ LECZENIA GERD

Gdy doda się go do IPP

64% !!!! więcej pacjentów ma znaczną redukcję objawów

% pacjentów którzy mieli redukcję objawów refluksu o co najmniej 3 punkty w całkowitym wyniku ocenianym w kwestionariuszu RDQ na końcowej wizycie badania (I-rz. punkt końcowy)

% pacjentów ze zmniejszeniem wszystkich objawów GERD ocenianych na końcowej wizycie (II-rz. punkt końcowy)

Leczenie refluksu niekwaśnego

- Modyfikacje stylu życia, diety, leków
- Leki:
  - inhibitory pompy protonowej – słabe/**brak działania**
  - antagoniści receptora H2 – słabe/**brak działania**
  - leki zobojętniające – słabe/**brak działania**
  - **leki osłaniające przetyk Esoxx One - zalecany**
  - prokinetyki – słabe/**brak działania**
- Leczenie chirurgiczne
- Leczenie endoskopowe?

Podsumowanie

- Złoty standard leczenia GERD to **PPI** – dawka zależna od postaci refluku
- Przy objawach epizodycznych można stosować **H2 blokery, preparaty kwasu hialuronowego z siarczanem chondroityny (Esoxx) lub alginiany**
- Ważna jest terapia łączona – efekt korzystny
- W leczeniu refluku niekwaśnego ważne są **preparaty osłaniające przełyk**
- Przy towarzyszących objawach dyspepsji należy dołączyć prokinetyk